

ASPECTE COMPARATIVE ALE REGLEMENTĂRILOR PENALE PRIVIND INFRAȚIUNEA DE TERORISM

Catalina SANDUTA

Departamentul Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului, Grupa D - 2106, Facultatea Construcții, Geodezie și Cadastru, Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Sanduta Catalina, e-mail: katalinasanduta2000@gmail.com

Coordonator științific: Angela CUCIURCĂ, conf., univ., dr., Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: CP al RM definește terorismul la art. 278 alin 1 identic cu prevederile CP Kazah, cu excepțiile că codul nostru utilizează sintagma „daune materiale în proporții mari” care prin intermediul art. 126 se interpretează dauna de la 500 u.c până la 1500 u.c. O altă deosebire rezidă în aceea că conform CP al RM scopul infracțiunii de terorism urmărește impunerea de a lua anumite decizii nu doar autoritățile publice, ci și persoane fizice. Considerăm că varianta prevăzută de CP al RM este mai reușită în acest caz. La fel, există deosebire și între pedepsele prevăzute de către cele două coduri comparate, astfel CP kazah prevede o pedeapsă mai blândă: 3-8 ani privațiune de libertatea pe când CP al nostru prevede privațiune pentru 5-10 ani.

Cuvinte cheie: infractor, crime, lege, libertatea persoanei, codul penal trafic de fiinte.

Introducere

Referindu-ne la aspectele comparative ale reglementărilor penale privind infracțiunea de terorism, vom analiza prevederile legii penale ale Republicii Moldova în coraport cu prevederile altor state privind infracțiunea de terorism.

Legea penală a Republicii Moldova reglementează terorismul la art. 278 în capitolul XIII denumit ca „Infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice”. Conform art. 278 CP al RM latura obiectivă a acestei infracțiuni se realizează prin actul terorist, adică provocarea unei explozii, a unui incendiu sau săvârșirea altei fapte care creează pericolul de a cauza moartea ori vătămarea integrității corporale sau a sănătății, daune esențiale proprietății sau mediului ori alte urmări grave, dacă această faptă este săvârșită în scopul de a intimida populația unui stat ori o parte din ea, de a atrage atenția societății asupra ideilor politice, religioase ori de altă natură ale făptuitorului sau de a sili un stat, o organizație internațională, o persoană juridică sau fizică să săvârșească sau să se abțină de la săvârșirea vreunei acțiuni, precum și amenințarea de a săvârși astfel de fapte în aceleași scopuri.

Deci, latura obiectivă a infracțiunii de terorism este compusă din conținuturile alternative indicate în dispoziția art. 278 CP al RM și se realizează prin săvârșirea uneia din următoarele acțiuni: provocarea unor explozii, incendii sau a altor acțiuni care periclitează viața oamenilor, cauzează daune materiale în proporții mari sau provoacă alte urmări grave ori amenințarea cu comiterea unor astfel de infracțiuni.

Din dispoziția art. 278 alin. 1 CP al RM rezultă 2 forme de realizare a laturii obiective.

Ele sunt:

- provocarea unor explozii, incendii sau săvârșirea altor acțiuni care periclitează viața oamenilor, cauzează daune materiale în proporții mari sau provoacă alte urmări grave;
- amenințarea cu săvârșirea unor astfel de acțiuni.
- Analizînd în plan comparativ prevederile interpretate mai sus, Codul penal al Federației Ruse prevede terorismul la art. 205, la capitolul 24 denumit ca „Infracțiuni contra securității publice”. Asemenea CP al RM latura obiectivă al acestei infracțiuni se înfățișează sub 2 forme:
- provocarea exploziilor, incendiilor sau altor acțiuni
- amenințarea cu săvârșirea unor astfel de acțiuni

Prin „alte acțiuni” în contextul articolului dat se subînțeleg: dărîmările, provocarea inundațiilor, avariilor asupra obiectelor de aprovizionare a populației cu energie electrică, apă sau căldură (Скуратова Ю, Лебедева С. 2014).

Prima formă a laturii obiective se consideră consumată cu condiția dacă au fost săvârșite acțiunile prescrise în dispoziția articolului și acestea au provocat un pericol real pentru viața persoanelor; au cauzat daune materiale în proporții considerabile; au survenit alte urmări periculoase pentru public.

Pericolul real de survenire a urmărilor prevăzute în articolul 205 CP al F. Ruse se apreciază în baza materialelor acumulate despre timpul locului, circumstanțele, mijloacele de săvârșire, influența mecanismului de atentare infracțională a circumstanțelor expuse supra, etc.

Alte urmări periculoase de înfățișează prin cauzarea daunelor sănătății, declanșarea panicii și ca rezultat, destabilizarea atmosferei în rîndurile populației, etc. (Скуратова Ю, Лебедева С. 2014).

Amenințarea care constituie a doua formă a laturii obiective a infracțiunii examinate, independent de realizarea ei (verbal, scris, cu întrebuintarea mijloacelor tehnice) se consideră consumată din momentul răspîndirii ei asupra unui cerc larg sau îngust de persoane, dacă ea a provocat o temere reală de realizare a acesteia.

Nu are importanță la calificare intenția subiectului activ de a transpune de fapt amenințarea în realitate.

Scopul este identic cu cel din legislația R. Moldova deosebirea se înregistrează doar la capitolul impunerii atît a autorității publice cît și persoanelor fizice anumite decizii.

Spre deosebire de legislația noastră, care prevede atragerea la răspundere a persoanei de la 16 ani pentru comiterea infracțiunii de terorism, legislația Federației Ruse prevede răspunderea persoanei pentru săvârșirea aceleiași infracțiuni de la 14 ani.

Codul Penal al Federației Ruse înregistrează unele circumstanțe agravante care nu se întîlnesc în legislația autohtonă. La alineatul doi se consacră următoarele circumstanțe agravante specifice:

Terorismul săvârșit de un grup de persoane cu înțelegere prealabilă.

Aceeași acțiune cu aplicarea armei de foc.

Alineatul trei consacră și el anumite circumstanțe care nu sunt prevăzute la noi:

Survenirea altor urmări grave.

Acțiunile prevăzute de alin. unu sau doi însoțite de atentarea la obiectele de întrebuintarea a energiei atomice sau cu întrebuintarea materialelor nucleare, a substanțelor radioactive sau generatoare de raze radioactive.

Prin „alte urmări grave” în sensul acestei agravante se subînțelege: dezorganizarea conducerii, a serviciului de către organele puterii de stat, întreruperea conferințelor politice sau social-culturale, paralizarea transportului.

CP al Federației Ruse conține și o remarcă identică cu cea prevăzută în alineatul 6 a art. 268 CP al RM.

Infracțiunea de terorism este consacrată și în CP al Kazahstanului (54) la art. 233, Capitolul ”Infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice”.

Alin. unu al art 233 CP al Kazahstanului determină infracțiunea de terorism ca fiind: „Provocare a unor explozii, incendii sau săvârșirea altor acțiuni care periclitizează viața oamenilor, cauzează daune materiale considerabile sau provoacă alte urmări social periculoase, dacă aceste acțiuni sunt săvârșite în scopul de a submina securitatea națională, de a intimida populația sau de a impune autorităților publice anumite decizii, precum și amenințarea cu săvârșirea unor astfel de acțiuni în aceleași scopuri”.

Art.233 alin(2) al CP Kazahstan prevede aceleași circumstanțe agravante ca și la art. 205 alin (2) CP al Federației Ruse diferența constînd doar în pedeapsa prevăzută, la ruși pedeapsa fiind mai drastică: 8-15 ani.

Alin. (3) al art. 233 CP Kazah prevede o circumstanță agravantă neîntîlnită în CP al RM: acțiunile prevăzute la alin. (1), (2) dacă ele au fost săvârșite cu aplicarea sau cu amenințarea aplicării armelor de distrugere în nasă, a materialelor radioactive capabile de a provoca decesul persoanelor în masă.

Remarca prevăzută la acest articol este identică cu alin. (6), art. 278 CP al Republicii Moldova.

CP al Republicii Azerbadjan (55) prevede infracțiunea de terorism la art. 214, încadrat în capitolul „Infracțiuni contra securității publice”.

Alin. (1) al articolului menționat definește terorismul ca fiind: „Provocarea unor explozii, incendii sau săvârșirea altor infracțiuni care periclitizează viața oamenilor, cauzează daune materiale considerabile sau provoacă alte urmări grave, dacă acestea sunt săvârșite cu scopul de a submina securitatea publică, de a intimida populația sau de a impune autorităților publice luarea anumitor decizii corespunzătoare cerințelor vinovatului precum și, amenințarea cu săvârșirea unor astfel de acțiuni în aceleași scopuri.”

După cum putem deduce din dispoziți acestui aliniat, prima formă de realizare a laturii obiective se consideră formal- materială și se consumă din momentul comiterii faptelor și posibilității reale de survenire a consecințelor sau survenirea de facto a consecințelor prevăzute în dispoziția art. 214 CP al Azerbadjanului.

A doua formă de realizarea a laturii obiective se consideră formală, consumându-se din momentul amenințării.

Alin. (2) al articolului dat este identic cu alin.(2), art. 205 CP al Federației Ruse și alin. (2), art. 233 al CP kazah. Menționăm că pedepsele prevăzute de articolul 214 al CP azer, sunt mult mai lejere ca cele arătate mai sus.

CP al Lituaniei (56) prevede, spre deosebire de codurile penale la care ne-am referit deja, o altă denumire pentru infracțiunea cercetată. Astfel, CP lituanian la art. 250 consacră infracțiunea sub denumirea de „Act terorist” la capitolul „ Infracțiuni contra securității publice ”.

Alin. (1) prevede că: „Cel care, creînd pericol pentru viața a și sănătatea a mai multe persoane, a provocat explozii , incendii, a răspîndit substanțe radioactive, biologice sau chimice dăunătoare pentru viață, a preparatelor sau microorganismelor.”

Latura obiectivă este susceptibilă de a fi realizată doar printr-o singură formă, manifestîndu-se prin:

- provocarea exploziilor;
- provocarea incendiilor.

Răspîndirea substanțelor radioactive, biologice sau chimice dăunătoare pentru viață a preparatelor sau a microorganismelor.

Așadar, componența prevăzută la alin (1) se consideră consumată din momentul săvîrșirii acțiunilor prescrise de dispoziție dacă acestea au pus în pericol viața și sănătatea persoanelor.

Alin. (2) al art. 250 cercetat prevede că „ cel care a săvîrșit acțiunile pevăzute la alin. (1) dacă actul terorist a fost îndreptat împotriva obiectelor de importanță strategică sau dacă în rezultatul acțiunilor au fost cauzate prejudicii grave sănătății persoanelor sau au dus la decesul cel puțin aunei singure persoane.”

Alin (2) se consideră consumat din momentul comiterii faptelor la alin (1) și survenirri de facto a consecințelor prescrise de alin (2).

CP al Belarusiei (53) prevede în art. 124 prevede infracțiunea sub denumirea de „Actul terorist împotriva reprezentantului unui stat străin”. Alin (1) al acestui articol prevede: „Acțiuni violente împotriva unui reprezentant a unui stat străin sau unei organizații internaționale, răpirea sau privațiunea de libertate cu scopul de a provoca neînțelegeri sau a războiului”. După cum reiese din cele expuse scopul acțiunilor este altul decît acel prevăzut în legislația autohtonă, iar subiectul pasiv al infracțiunii, adică victima este specială: reprezentantul unui stat străin și reprezentantul unei organizații internaționale. Latura subiectivă se caracterizează prin intenție directă.

Infracțiunea se consideră consumată din momentul aplicării acțiunilor violente sau din momentul privării de facto de libertate a unui reprezentant a unui stat străin sau a unei organizații internaționale, indiferent de durata aflării acestora în captivitate, ori din momentul luării de facto a acestora și strămutării lor în alt loc, pentru un timp anumit. Componența dată întrunește caracteristicile unei componente formale.

Din dispoziția art. 124. CP belorus rezultă că obiectivul politic este un element necesar al infracțiunii. În CP al R. Moldova o infracțiune similară este prevăzută la art. 142, în capitolul „Infracțiuni contra păcii și securității omenirii, infracțiuni de război”.

Art. 126 CP belorus prevede o componentă de infracțiune sub denumirea „Terorismul internațional” care constă în: organizarea comiterii ori comiterea pe teritoriul unui stat străin a incendiilor, exploziilor sau altor acțiuni îndreptate spre exterminarea sau cauzarea vătămarilor grave, distrugerea sau deteriorarea localurilor, a mijloacelor de informare cu scopul provocării complicațiilor internaționale, a războiului sau destabilizării poziției interne a statului străin sau omorul, sau cauzarea vătămarilor grave funcționarilor de stat, sau cauzarea daunelor patrimoniale acestora.

CP al Georgiei (52) prevede un capitol aparte denumit „Terorismul” care înglobează următoarele componente: Actul terorist (art. 323), Terorismul tehnologic (art. 324), Atacul asupra unei persoane politice cu funcții de răspundere a Georgiei (art. 325), Atacul asupra persoanelor sau localurilor care beneficiază de imunitate internațională (art. 326), Crearea organizației teroriste sau conducerea ei sau participarea în cadrul acesteia (art. 327).

Art. 323 CP georgian la alin. (1) caracterizează actul terorist ca fiind: explozia, incendiul, întrebuintarea armei sau alte acțiuni care periclitizează viața oamenilor, cauzarea daunelor materiale considerabile, sau provocare de alte urmări grave care atentează la securitatea publică, săvârșite în scopul de a intimida populația sau de a acționa asupra organelor puterii de stat. După cum reiese din acest alineat latura obiectivă a actului terorist se înfățișează doar printr-o singură formă. Componenta dată este o componentă formal-materială. Alin. (2) al aceluiași articol prevede circumstanțe agravante asemănătoare cu acele prevăzute de art. 205 al CP rus și anume: aceleași acțiuni săvârșite de către un grup de persoane; repetat; cu întrebuintarea unor arme de distrugere în masă. Alin. (3) al art. 323 prevede săvârșirea acțiunilor prevăzute la alin. (1) sau (2) soldate cu decesul unei persoane sau alte urmări grave.

Este o inovație infracțiunea prevăzută de art. 324 a CP georgian: „terorismul tehnologic” care constă în: aplicarea armei nucleare, radiologice, chimice sau bacteriologice ori a componentelor acestora, a microorganismelor patogene, radioactive periculoase pentru viața persoanei, sau amenințarea cu aplicarea acestora, precum și captarea obiectului nuclear, chimic sau tehnologic puternic sau care prezintă un pericol ecologic, periclitând în acest sens securitatea publică, interesele strategice, politice sau economice ale statului, comise în scopul intimidării populației. Observăm aici două forme de manifestare a laturii obiective, prima este realizată prin aplicarea armei nucleare, radiologice, chimice sau bacteriologice sau a componentelor acestora, a microorganismelor patogene, radioactive periculoase pentru viața persoanei sau captarea obiectului nuclear, chimic sau tehnologic. Cea de-a doua formă se caracterizează prin amenințarea cu aplicarea acțiunilor prevăzute de dispoziția art. 324, cu excepția capturării obiectului nuclear, chimic sau tehnologic.

Art. 325 CP georgian denumit „Atacul asupra unei persoane politice cu funcții de răspundere a Georgiei” presupune: atentarea la viața sănătatea sau patrimoniul președintelui Georgiei, precum și asupra altor persoane politice cu funcții de răspundere asupra familiei lor în legătură cu activitatea statală a acestora.

După cum putem deduce, că subiectul pasiv este special: președintele Georgiei, alte persoane politice cu funcții de răspundere sau membrii familiilor lor.

Art. 326 al aceluiași CP denumit „Atacul asupra persoanelor sau localurilor care beneficiază de imunitate internațională” prevede: atacul asupra reprezentantului unui stat străin sau asupra unui membru a unei organizații internaționale care beneficiază de apărare internațională, ori asupra localurilor lor de serviciu sau de trai, sau asupra mijlocului de transport, precum și atentarea la viața, sănătatea sau proprietate membrilor familiilor lor pe motive politice sau în scop de a complica relațiile internaționale.

Modalitățile de exprimare a laturii obiective pot fi exprimate prin diferite forme prevăzute în dispoziția art. 326. Pentru a fi consumată infracțiunea prevăzută la art. 326, consecințele nu sunt obligatorii să survină, suficient ca viața subiectului pasiv să fie pusă în pericol. Omorul subiectului pasiv prevăzut de art. 326 va atrage o calificare prin cumul, adică art. 326 și omor. Tot aici depistăm și prezența unor scopuri absolut diferite în paralelă cu legislația penală autohtonă. De altfel, CP al RM înregistrează o componentă asemănătoare: „Atacul asupra persoanelor care beneficiază de protecție internațională” prevăzut la art. 142, Capitolul „Infracțiuni contra păcii și securității omeniului, infracțiuni de război”.

Considerăm că legiuitorul nostru a inclus corect această componentă la capitolul dat, deoarece factorul politic ca element al terorismului a devenit desuet.

CP al Norvegiei (57) în capitolul 14 „Infracțiuni contra securității publice” prevede la paragraful 147 răspunderea penală pentru acțiunile prevăzute la paragrafele 148, 151a, 151b, 152, 152a, 152b, 153, 153a, 154, 223, 224, 225, 231, 232 și 233 în calitate de acțiuni teroriste supuse privațiunii de libertate pînă la 21 de ani dacă acestea au fost săvîrșite cu scopul:

- De a împiedica organele ce au o contribuție esențială pentru societate în exercitarea funcțiilor sale. De exemplu: legislativul, executivul, puterea judecătorească, organele de aprovizionare cu energie electrică, organele financiare sau cele din sistemul bancar.
- De a provoca o temere puternică în rîndul populației.
- De a impune ilegal autorităților oficiale ale puterii sau organizațiile interguvernamentale la realizarea sau tolerarea în legătură cu o acțiune sau inacțiune de importanță primordială pentru Norvegia sau pentru o organizație internațională.

Paragrafele sus menționate ce pot fi calificate ca acțiuni teroriste și includ următoarele acțiuni:

- dobîndirea sau colectarea banilor sau a altor surse materiale cu scopul de a finanța acțiunile teroriste;
- provocarea incendiilor, exploziilor, a catastrofelor maritime, pe cale ferată, aeriene, care pot să devină o premiză a pierderilor vieților omenești de distrugere a proprietății străine.

Concluzii

În concluzie putem menționa că în cazul comiterii infracțiunii traficului de fiinte Pericolul pentru viața persoanelor presupune periclitarea vieții a cel puțin unei singure persoane.

Daunele materiale considerabile, ca rezultat al terorismului se apreciază în dependență de costul și importanța valorii materiale .

Bibliografie

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată și proclamată de Adunarea Generală a ONU prin rezoluția nr. 217 a III-a la 10 decembrie 1948, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII din 28.07.1990. În: Ediția oficială „Tratate internaționale”, 1998, vol. I, pag. 11.
2. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptată la 4 noiembrie 1950, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24.07.1997. În: Ediția oficială „Tratate internaționale”, 1998, vol. I, pag. 341.
3. Convenția Internațională cu privire la prevenirea și reprimarea terorismului, încheiată la Geneva la 16.11.1937, ratificată prin Legea Parlamentului nr. 677 din 23.11.2001. În: Monitorul Oficial nr. 150 din 11.12.2001
4. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1 din 12.08.1994.
5. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.128-129/1012 din 13.09.2002.
6. Legea Republicii Moldova nr.539-XV din 12.10.2001 cu privire la combaterea terorismului. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.147-149/1163 din 06.12.2001.
7. Regulamentul de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale. Aprobabil prin Ordinul Ministrului sănătății al Republicii Moldova nr.99 din 27.06.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.170 - 172/224 din 08.08.2003.